

kring en enda okänd hydda krökt. Hastigt ger han den och den både palats och städer, och får till del en åker och en ång, hvar-
 est han bäddar sjelf (för att hålla sig vaken) sin säng, med den
 plog (?) han ärft af sina fäder. Att bädda en säng med en
 plog, måste vara en originell uppfinning, hvarom skalden i Auras
 femte häfte torde vara god och underrätta oss. Rec. fruktar, att
 om plogen är ärft från en lång kedja af fäder, kan den beklagli-
 gen ej bestå utan reparation. Men då han är en så dyrbar möbel,
 underlåter väl icke Förf. att gömma honom såsom ett slags pri-
 vilegium och nyttjar honom endast vid det oerhörda experimentet
 af sängbäddningen. Till roliga saker i detta stycke hör äfven
 den artiga fordringen, att sedan äfventyrarn återvändt från allt
 sitt krångel, skall kärleken sjelf stiga ned i en gummas hamm
 (gud vet hvad han tycker om den förvandlingen) och mild och
 om le moderligt i hans armar lindad. Läsarn föreställe sig nu
 kärleken, tandlös, med snusig näsa och spetsad haka; huru denna
 husliga Venus, som icke är den grekiska, mild och om lindar
 kring den anspråklöse skalden ett par knöliga armar, vrider den
 knarrande halsen för att ge honom en kyss, och trycker honom
 till ett bröst, som numera häfs blott af hektiska extaser: han må-
 ste medgifva Förf. att denna sällhet för ingen del är någon öf-
 verspånd idealisk tankdröm. Få hafva drifvit det Schmidtska verk-
 lighetsraseriet så långt. De fleste bestå sig dock en älskarinna
 under björken, eller om de äro äldre, en passabel matrona i ko-
 jan; men denne vill rent af omfamna en kåring, för att bli rätt
 husligt såll. Då hans inbillning sväfvar i så ångsliga regioner, är
 ej otydligt, hvarför hans skrifart stundom faller i en grammatisk
 natt. Hvilken galimathias är icke denna period:

”Förgåtenhetens hand, i det förflutna,

”Från ångrens slag och qualens, renar der

"Den skatt af nöjen, känslor, fördom njutna,
"Som minnet, vanligt, till dig återbår." etc.

(Fortsättning en annan gång.)

M O D E R.

München.

De unga fruntimren synas här i sina sommarklädnings icke alldeles olika gamla Tanter, hvilka så i klädsel, som i plundrade behag närma sig till vintern: hals, bröst och armar äro till alla delar fredade för nyfikna blickar, i synnerhet de sednare, hvilka omlindas med ofantligt långa snören.

De skönas hufvudprydnader bestå i svarta, gula och hvita halmhattar af vanlig storlek, på hvilka skärmen är böjd uppåt, dock så, att ansikte och hals skyddas för solstrålar; men man behöfver icke nu, som förr, att buga sig så djupt för att möta en öm blick, ett hjertligt leende eller en talande mine. Dessa hattar prydas med tre små fjädrar af samma färg som hatten, gifva ansiktet ett visst utseende af naivité och liflighet och kallas *fredshattar*, hvarföre man har all anledning att rekommendera dem i en långvarig åtanka.

Här och der ser man åter små snörlif af tunt, böjligt jern, hvaremot Läkare alltid gjort betydliga inkast; men hvartill tjänar all motsägelse, då frågan är om en flickas reguliera skönhet? Hennes sats är: *jag vill*, och hennes försvar: *jag måste*.

De utaf Cavaljererna, som icke visa sig i uniform, klåda sig i ljusgrå frackar med stora, hvita metallknappar. Öfverrockarna äro mindre vida, och västarne längre än förut.

Onsdagen den 3 Oktober utgifves N:o 26.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,
Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT - TIDNING

N:o 26.

Onsdagen den 3 Oktober 1810.

BREF FRÅN ÖREBRO

den 28 September.

Som bekant är, återkom Grefve v. ROSEN d. 22 f. m. från Paris, och medförde till Konungen förbindliga bref ifrån Kejsar NAPOLEON och Fursten af PONTE CORVO, som med erkånsla accepterade Ståndernas anbud; och till Drottningen en skrifvelse från vår nuvarande Kronprinsessa. — Grefve v. ROSEN har af Kronprinsen erhållit en dyrbar sabel, och Kabinetskuriren CRONLAND, som först öfverförde underrättelsen om valet, har utom en penninggåfva äfven erhållit en pension af några hundra livres.

Omkring den 20 i denna månad ernade Kronprinsen, att, åtföljd af fyra Adjutanter, antråda resan hit. Såsnart dagen dertill hade blifvit bestämd, skulle ofvannämde Kurir hitskickas med underrättelsen derom. Hans Excellence Grefve VON ESSEN och Generalen Grefve WREDE äro utsedde att vid gränsen emottaga Kronprinsen.

Den 24 dennes har HAN, såsom äfven bekant är, blifvit utnämnd till Riddare af Seraphimer-Orden och af Svårds-Ordens Stora Korss; samt General-Majorerne Grefve v. ROSEN, Friherre v. DÖBELN och SANDELS till Kommendörer af Svårds-Orden.

Man väntar att Kronprinsen ankommer till Rikets gränser omkring den 20 i nästa månad; och man förmodar, att Riksdagen dessförinnan är slutad.

K R I T I K.

AURA, *En Samling valda Stycken från Åbo Tidningar:*
Stockh. 1810. 4 Voll. 12:0.

(Fortsättning från Tidningen N:o 25.)

3. Om den qvinliga skönheten. *Sokratiskt samtal; af Eberhard.* (sid. 6.) En afhandling, full af gratie. Förf. har ej olyckligt imiterat den grekiska dialogen, och här och der sökt stjåla några drag från *Platon*; men denne Prosans Drott kan blott af en Gud, eller en *Schleiermacher* efterhärmas. Öfversättningen är god. Önskvärdt, att den funne många läsarinnor. Andamålet är att visa, huru det vissaste skönhetsmedlet, — naturligtvis med förutsättande af en våldanad kroppslig gestalt, — är själens klara och evigt lugna harmoni. Rec. kan med möda afhålla sig ifrån, att inrycka *Diotimas* tal till *Sokrates*; men våra värdiga läsarinnor, som säkert billigat denna vidlöftighet, kunna studera det i sjelfva boken (sidd. 18-24.) 4. *Sångkammarn, Ur ett bref från Paris af ett Tyskt fruntimmer.* (sid. 25.) En retande skillring, tagen ur *FR. SCHLEGELS Europa.* 5. *Leonard och Tilda.* (sid. 27.) En ballad, så till sågandes, hvarken lyckad eller misslyckad. 6. *Om Amazonerna.* (sid. 30.) En underhållande berättelse för dem som icke känna Amazonhistorien. Stylen är lätt och läsbar. 7. *Papperet, af Franklin.* Rec. uppretar kanhända alla sina läsare emot sig, om han tillstår, att de Franklinska infallen sällan behagat honom. I denne manns qvickhet ligger något, som påminner om redbarheten af en Engelsk landthushållare. Också var han en af Ekonomiska Realismens förstar. Såsom Tänkare steg han aldrig öfver gränssorna af ett redigt praktiskt förstånd, och de högre åsigterna af lifvet voro för honom en *Terra Incognita*, der han, likt alla Empirister, blott anade troll och vidunder. Hans medborgerliga dygder höra under en annan domstol. 8. *Mycket och Litet, af Herder.* (sid. 41.) Helgas af författarns vördnadsvärda nann. 9.

Råttan, af Kotzebue. (sid. 42.) En qvick fabel, ej utan sanning.
10. Till ***, Skaldebref. (sid. 44.) Rec. påminner sig härvid ord-
språket: Qui non cognoscitur ex se, cognoscitur ex socio. Hvem
kan läsa t. ex. nedanstående rader, utan att på fysionomien igen-
känna en ledamot af den talrika rimmade Bref-slågten:

"Törhända någon qväll, sen du ren öfvergett

"De tirklar, der — tro mig — i grace dig ingen hårmär;

"Der, vid din anblick glömd, den annars sköna sett

"Kringfladdra blott om dig Kurtisens (!) fjärlsvårmar;

"Törhända då din barm höjs af ett tyst behof

"At högre njutningar, som dessas tomhet röjer" &c.

Man kan lätt se hvad det bär af: Sedan Mamsell dansat sig trött
och blifvit vederbörligen kurtiserad, (hvilken term!) tänker hon,
i brist af briljantare föremål, på den trumpna token, som vida
skild från sig uppå en mossig sten, vid strömfallet på lyran rör;
och finner sig allen. Han är väl en misantrop, en filosof, me-
nar hon, — ty han dansar ej, och är för öfrigt litet tepig;
men hans artigheter äro ändå egna i sitt slag, hans verser klinga
så sött, och det vore synd att neka den stackars gossen en nådig
blick och några goda ord, när ingen uniform eller något annat
af reelt värde är närvarande. Detta kallar skalden gifva sanning
åt hans dröm. — Någon poëtisk anklång förräder denna verk-
ligt vackra tirad:

"Men vet, då kring din kind, hvars fågring rosens jäfvar,

"Och denna sköna barm en mægisk susning kåns:

"Det då min ande är, som sorgsen kring dig sväfvar,

"Med anande begår att möta få en våns."

11. Näktergalen och Påfågeln, Efter Florian. (sid. 48). Är i
sitt slag ett måstertycke. Uppfinningen fin och sann; framställ-
ningen behagar genom en rörande enfald; det hela är ett ljud,
en melodisk suck af den blyga kärlekens trånad. 12. Sällskaps-
sång. (sid. 49.) Börjas med en fri och familjär anmaning:

"Drick och sjung,
"Sitt ej tung" (!!!)

och skaldens inspiration bevittnas af detta häftiga utfall:

"Vinglarn blott

"I sitt slott

"Vid det dyrt betalda bordet

"Fråte och ej knyse ordet!"

Den sista radens grammatiska mystik torde ej af många genomträngas. Men hvad var att göra? Rim måste nödvändigt finnas, det grymma ordet måste svara mot det dyra bordet. 13. Karakteristiska Affischer i Paris. *Af en resande derifrån.* (s. 50.) Fransoserne äro sig alltid lika i barnslighet. 14. En Indiansk lustbarhet. (sid. 52.) Låses med nöje. 15. Den döde Kärleken. *Öfversättning.* (sid. 55.) En allegori, så obegripligt qvick, att minsta qvickhet ej kan skönjas deri. 16. Anekdot. (s. 57.)

(Fortsättning en annan gång.)

E P I G R A M.

(Ur SCHILLERS *Musen-Alman.* 1798.)

Peterskyrkan.

Det omätliga söker du här? då har du dig irrat:
Ty min storhet är den, större att göra dig sjelf.

Menskligheten.

I poësis trolspegel mig menskligheten förtjusat;
Derföre älskar jag ej menskan, som glaset förstört.

Hjertat.

Mången gåta uti natur'n upptäckte den Vise,
Aldrig sitt hjerta likväl, om ej af kärleken lård.

Lördagen den 6 Oktober utgifves N:o 27.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,
Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT - TIDNING

N:o 27.

Lördagen den 6 Oktober 1810.

ANDESÅNG.

(Efter MATTHISSON.)

Då aftonrodnans slöja sväfvar
I rosenhlans på skogens bryn, —
En vålnad öfver lunden bäfvar,
Och vinkar aningsfullt åt skyn:
Glåds! det är skuggan af din Vån,
Och frid och glädje lofvar den.

Och om, vid månans aftonljusning,
Din kärleksdröm förskönar sig,
Vid sakta sorl af aspens susning
Melodiskt echo tjusar dig;
Och aning sväller ljuft ditt bröst:
Det echo är min andes röst.

Och känner du, i minnen slutet
Af ett försvunnet magiskt land,
En flåkt, så varma kring kinden slutet,
En sefirkyss på mun och hand;
Och skimrar skogen underbar:
Min själ på luften kring dig far.

Och när från Hespers bloss en strimma
I tysta hyddan blickar in,
Likt harpors ljud, i luften sinna:
Föreningsorden: "Ewigt Din!"
Sött slumra då! Du anden hör,
Som vånnens bådd med vallmo strö

A P E L L E S O C H F R Y N E.

Grekisk Anekdot.

Borgarne i *Kos* hade låtit uppresa ett pråktigt tempel åt *Afrodite*, och för att ännu mera fira den hulda Gudinnan, äfven hos den store *Apelles* beställt en tafla, som skulle föreställa hennes stigande ur hafvet, i hvars sköte hon blifvit alstrad. *Apelles* hade lofvat att uppfylla deras önskan; men tvekade ännu i hvilken situation han skulle föreställa begärens drottning, då, till en stor nationalhögtid, nästan hela Grekland församlade sig omkring Athén. Dagen var en af de skönaste som detta lyckliga klimat någonsin framalstrat, och det glada folket var församladt vid stranden af hafvet, sysselsatt med lekar och nöjen. Allt hvad Athén hade utmärkt för skönhet, patriotism eller talanger, hade lemnat sina boningar för att taga del i denna dagens glädje. Bland den jublande mängden befann sig äfven *Apelles*, sökande bland de der församlade sköna något mönster för sin tafla. Sysselsatt med denna tanke, mötte han *Fryne*, en namnkunig vacker Hetär från hans fädernestad. I detta ögonblick, mer än någonsin, slagen af hennes behag, sade han: *Fryne!* såg mig huru jag skall föreställa min *Afrodite*? — *Fryne* gaf konstnären en blick, hastade till hafsstranden, ryckte i blinken af sig sin hufvudprydad, sin slöja och sin gördel och störtade sig, blottad, för allas ögon i vågorna. Hastigt höjde hon sig till medjan öfver dem, stödde sig på ena handen och kramade med den andra vattnet ur sina

ljusa lockar, hvilka liksom glänsande perlband hängde öfver hennes barm. Intagen af förtjusning och beundran stod hela församlingen, och *Apelles* tecknade i denna ställning sin *Afrodite*. — Så förevigade de Grekiska flickorna sina retelser, och uppoffrade den falska blygsamheten på konsternas altare.

Strödda underrättelser om de, sedan medlet af 1770-talet, märkvärdigaste Fransyska Romaner.

Den märkvärdigaste af *Rousseaus* samtidingar, hvilken började med att vara hans vän och slöt med att vara hans bittraste fiende — *Diderot*, har efterlemnadt trenne Romaner: *La Religieuse*, *Jaquē le Fataliste* och *Bijoux Indiscrēts*, hvilka visst icke äro de minst viktiga af hans arbeten. — De förråda vida mera qvickhet och skarpsinnighet än fantasi, mera förstånd än hjerta och äro genomträngde af detta hat till sin tids cirklade och anständiga sedefördärf och af de paradoxer, som utmärka Encyklopedisternas lufvudman. Men man skall aldrig upphöra att intagas af de ljusa filosofiska synpunkter och den så sanna sarcastiska ton som utgöra dessa trenne Romaners högsta förtjenst.

Lika beråknade för en moralisk effekt — hvilken likväl är mindre djupt tänkt än i de nyssnämde — äro Romanerne *Belisaire* och *Histoire des Incas* af *Marmontel*. Dessa tvenne arbetens förtjenst ligger egentligen i stylens liflighet och grace, ehuru man förebrått *Les Incas* det svullna stråfvandet till det hvad man kallar poëtisk prosa.

Denna förebråelse har likväl med mera skäl blifvit gjord emot *Histoire de Gonzale de Cordoue*, af *Florian*, ehuru den annars, i anseende till uppfinning och anläggning är vida att föredraga *Les Incas*. — Denna författare har vidare lemnat allmänheten ännu trenne Romaner, *Numa Pompilius*, *Galathés* och

Estelle, i hvilka man träffar den ljufmatta ton och det något fadsöta språk, som utmärker alla Florians öfriga arbeten.

Retif de la Bretonne är deremot en auktor af ett helt annat lynne. Han var till sin profession Boktryckare-Gesäll och hade icke fått någon egentlig uppfostran. Men hans ovanligt goda hufvud förde honom likväl till den höjd han åträdde, den neml. att blifva en icke obetydlig författare i sitt land och sitt tidevarf. Allt hvad han visste, hade han utan plan och nästan tillfälligtvis lärt sig sjelf, och därför öfverflöda hans Romaner — hvilka stiga till ett ansenligt antal — af en odigererad lärdom. Hans styl är hvarken jemn eller städad, men den är varm och djupt känd, och alla hans karakterer äro starkt och förunderligen sant tecknade efter naturen. De förnämsta af hans arbeten äro *Tableau des Moeurs d'un Siecle Philosophe*, *Les Nuits de Paris* och *Philosophie de M. Nicolas*.

Med ett räckt, varmt och förförande språk föredrog den under Revolutionstiden bekante *Louvet*, i *La vie du Chevalier Faublas*, den glädaste men tillika crassaste Epicurism och en mängd materialistiska satsar, som vid den tiden i hans fädernesland gällde för filosofi. —

De senaste mest berömde Fransyska Romanförfattare äro fruntimmer. Den fruktbaraste af dem, *Madame de Genlis*, författarinnan till *les Voeux temeraires*, *les Meres Rivaies*, *Adele et Theodore* m. fl. förräder i alla sina arbeten mycken fantasi, men utan färg och liflighet; en vidsträckt kännedom af verlden, god ton, galanteri, men allt tvunget och liksom inprässadt i ett snörlif. Och kan man öfverhufvudet taget bäst karakterisera hennes arbeten om man med den Abderitiske Rådsherrn säger, att i dem är "mycken moral, superb moral."

(Fortsättning en annan gång.)

Onsdagen den 10 Oktober utgifves N:o 28.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,
Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT-TIDNING

N:o 28.

Onsdagen den 10 Oktober 1810.

K R I T I K.

AURA, *En Samling valda Stycken från Åbo Tidningar:*
Stockh. 1810. 4 Voll. 12:o.

(Fortsättning från Tidningen N:o 26.)

Tredje Håftet.

1. Trons Ord. *Efter Schiller och Niemeyer*; en stel och tvungen öfversättning, som väl troget återgifver den sublima urbildens mening, men ingalunda dess klassiska form. Exempelvis välja vi denna strof:

"Och det ges en gud, och hans vilja står,

"Ehur' och den menskliga vanke.

"Högt ofvan om rummet och tiden rår

"En helig och allsmåktig tanke.

"Må världen i hvirvel gå evigt yr:

"Der sitter en ande i lugn och styr."

Den sista tanken faller genom uttrycket i parodi. 2. Tio Guds Bud. (s. 3.) Vålnent rimmeri. Att Förf. icke insett lagens *ovillkorligt* bindande höghet och kraft, vittnar hans på det egoistiska lycksalighets-systemet grundade framställning af sedelagen. T. ex.

"Tro blott på Allmaktens försyn:

"Då kan du alla öden bära, —

alltså ej för sanningens skull! utan för den praktiska lefnadsnyttan, som deraf kan hämtas?

"Missbruka ej den högstes namn

"Och ej det Helga kränk med joller.

"Det blir till slut, i tidens hamn,

"Det enda ankar dock som håller." (sic!)

3. Andakts-Poëm. (s. 5.) Sjelfva titeln ger ett tvetydigt omen. Man har i våra dagar trott sig göra Religionen en tjenst, med att nedsätta henne till ett politiskt och moraliskt institut, som hos barn och ringare folk skulle företråda *Upplysningens* ställe. Detta stycke är också ett af dessa nu så vanliga amfibier, en mixtur af senscommun, moral, andliga talesätt och gud vet allt. Redan första versen väcker ett obehagligt intryck:

"Du som lefde blott för andras väl,

"Inga faror för mitt slägte skydde;

"Ty Du visste hvad en frälsad själ,

"Och hvad en förlorad själ betydde:"

hvilket väl ingalunda är någon värdig compliment åt Frälsarn; helst han strax nedanföre medgifver honom *allvetenhet*. Långre fram får man veta, att

— — — — — "Gud förlåter

"Den som redligt vill förbättra sig,

"Och ej går kring korset blott och gråter."

Rec. behöfver ej göra läsarn uppmärksam på det inskränkta och löjliga i denna bestämning af Guds barmhertighet. Den så platt uttryckta meningen skall vara, att Gud fördömmar all contemplatif andakt! — Alla våra nyare poëter tala alltid om religiösa ämnen med en märkbar ton af nedlåtande. De inbilla sig, dessa kråk, som aldrig annat hvad förnuft betyder, att med sitt *sunda förnuft* stå högt öfver Christianismen, på hvilken de nedse med en viss löjlig tvungen höflighet, ungefär så, som en fade Grefve myser och låspar för en aktningssvärd Borgarfru, hvars pengar han gerna vill knipa. De tillspörja henne först med mycken artighet, om hon är den föreställda personen N.N. som blifvit beskylld för fanatism och vidskepelse, hvilket man väl kunde ha sin anledning

att tro, och derföre utmålar med styggeliga färgor: göra sedan i hast en sirlig bugning, ropa *nej! o nej!* hela sidorna igenom, och beledsaga hvarje *nej* med en harang öfver hennes nära förvandtskap med förnuftet, sedolåran och statskonsten. Sedan tro de Religionen vara sig mycken tack förbunden, att de icke förklarar henne för aldeles onyttig och romanesk. På samma sätt denne författare:

"Ljufva röst till verlden af en Gud!"

— — — — —
"Tröstefulla låra för en jord!" —

Här gör den förnåme skalden de första bugningarna, och kysser på handen.

"Är du misskänd, hatad och försmädd?"

Nu framtvingar han en interessant min, och ser ömt förtroligt på den öfvergifna. —

"Är det Du, som gifvit vantrön luft?"

"Hindrat viljans sjelfbestånda syftning?"

"Stått i vägen för ett fritt förnuft,

"Då det stråfvat *mot* (sic!) en högre syftning?"

Så framdundrar han några eder och låter henne höra, att hon har karl att göra med. Nu märker han hennes håpnad, sätter händerna i deras tillbörliga sidofickor, bockar sig djupt och ropar:

"Gode Englar! *nej!* från *samma* thron (hur nådigt!)"

— — — — —
"Sprid ditt ljus, förnuft! du, Religion!"

— — — — —
"Ingen strid och söndring mellan Er."

Troligtvis flöda emellertid hennes tårar, ty han rörs mer och mer af hennes värnlöshet, och då han märker att hon ännu ej är fullkomligt viss om sin förnuftighet och redbara nytta, klappar han henne på kinden och uppmuntrar henne med en sefirröst:

"Gode Frålsare! *hvem* älskar dig,

"Som ej älskar dygden och sitt släkte?"

Hur, i Frålsarens eget namn! kan man sätta sådant i fråga?

(Fortsättning en annan gång.)

Strödda underrättelser om de, sedan medlet af 1770-talet,
märkvärdigaste Fransyska Romaner.

(Fortsättning och slut från Tidningen N:o 27.)

Vida märkvärdigare är Friherrinnan *Staël von Hollstein*, född *Necker*. Hennes första Roman *Delphine* höjer sig litet eller intet öfver den sfer som *Madame Genlis'* Romaner innehafva. Liksom i dem råder här samma monotoni i karaktärsuttrycken, samma sententiösa styl och samma pruderi i sederna, utom det att tonen i det hela är vida mera gräselig. Denna Roman gjorde likväl, först då den utkom, mycket uppseende, och gaf anledning till en närmare bekantskap emellan författarinnan och en utmärkt Tysk vitterhets-iddkäre, som meddelade henne kännedom om sitt lands litteratur och det högre ideal, som föresväfvar Tysklands snillen. — Den sakkunnige inser snart, att Fru *Staël von Hollstein* haft *Wilhelm Meister* för ögonen, då hon tecknade *Corinne, ou l'Italie*, en produkt, som är en fullkomlig meteor i den Fransyska litteraturen. Men som hon arbetade med mera köld och mindre fantasi än *Gothe*, har hon visserligen icke fullkomligen uppnått det mönster hon sig föresatt. —

Utom de nu nämnde, eger Frankrike visserligen en stor mängd Romanförfattare, såsom en *Arnaud*, *Mercier*, *Suire*, *Colardeau*, *Ducray-Duminil*, *Pigault le Brun* m. fl., hvilka hvar för sig hafva någon god egenskap, och framför allt, hvad man sällan saknar hos de Fransyske författare, förtjensten af en lätt och städad conversations-styl, men hvilka likväl icke äro så märkvärdige, som någon af de ofvannämnde; hvadan vi icke vid dem böra uppehålla oss. —

Lördagen den 13 Oktober utgifves N:o 29.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,
Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT-TIDNING

N:o 29.

Lördagen den 13 Oktober 1810.

FRODE OCH AURA.

Romans.

(Insänd.)

På kullen der skuggiga lindarne stå,
Der efter stormiga dar
Fornfräjdade Hjeltars vålnader gå,
Der satt ett ålskande par.
Der satt han, den blomstrande Ynglingen — der
Satt Flickan, fager och god: —
I Auras blickar brunno begär,
I Frødes — längtan och mod.
Men kärleken tröstar i döden.

Med blodig brynja och blixtrande svärd
En härjande Vikinge kom —
Och döden smålog, viss om en gård,
När lansen skakades om.
Han skådade Jungfrun i högan lofts bur,
Der skön hon bland tårnorna gick,
Och såg så kårt öfver Slottets mur,
Uppglödgad af Auras blick.
Men kärleken tröstar i döden.

"Af åkta nordisk stam är mitt blod,
"Och Hjelten bor i min barm,
"Men ofta förglömd Oden sitt mod
"I Friggas svanhvita arm.
"Så brinner jag, vänaste Jungfru, för dig.
"O! vågra ej Yngvars bön!
"Då du får ära och rykte af mig,
"Så skänk mig kärlekens lön.
"Ty kärleken tröstar i döden.

Nej! svarade Flickan, Frode är min! —
Och log mot sin Frode så öm:

Nej! tryck en annan famn emot din,
Och Aura evigt förglöm.

Mitt namn är ej känt, men vid Auras behag
Sad' Frode, gläuser mitt namn:

Med svärdet i handen dock fruktar ej jag
Försvara min Auras famn.

Ty kärleken tröstar i döden.

Jag strider! skrek Yngvar, och kastade vild
Sin handske till envigs med mod.

Jag strider, sad' Frode, och Auras bild
I hjertat med segren stod.

De stridde: Lyckans med Kärlekens Son —
När segrar ej Kärlekens glaf?

Om honom ock lifvet röfvas ifrån,
Så blomstrar hans fredliga graf.

Ty kärleken tröstar i döden.

I moln sönk dagen: ej solens ljus
Mer log emot Frodes blick.

Och bäcken med vildt och sorgeligt brus
Att gömmas i dalen gick.

De Smäsvenner gingo till Aura in:

"Herr Yngvar med lågande barm

"Der ständar så tapper, men karesten din

"Med sargad och svigtande arm.

"Men kärleken tröstar i döden." —

"Å ständar Herr Frode med svigtande arm,
"Så såg, huru öm, huru skön

"Vid Auras trogna och kärliga barm

"För segren förvaras en lön."

De stridde: Ufven hemskt från sitt bo

Låt höra sitt hessa ljud;

Och Siskan quad om kärlekens ro,

Om Brudgum förent med sin Brud.

Men kärleken tröstar i döden.

De stridde: Turtur från almens topp

Uppstämde profetisk sång,

Och quad om kärlekens eviga hopp,

Om hvilan så söt och lång.

Och Svanen sorgligt från närmaste sund
Upphåfde sin döende ton:
Och aspen darrade rådd i sin lund
Och bäfvande rörde sin kron.
Men kärleken tröstar i döden.

De stridde: och Yngvars flammande glaf
Sig dränkte i Frodes blod;
Och kärleken bäddade sjelf hans graf
Och gjorde den ljufvig och god.

De Smäsvenner båda till Aura fort:
"Med mandom din Frode är död —
"Han lände till Wallhalls lycksaliga ort,
"Och gladt farväl han dig böd.
"Ty kärleken tröstar i döden." —

"Tack Frode, tack Frode, min tro var du vård:
"Och jag skall bli värdig ditt mod!
"Och har du då stupat för Vikingens svärd,
"Skall sjelf jag gjuta mitt blod.
"Kom, Frode, skynda mot Auras famn!
"Nu Aura evigt är din!
"Nu kom till mitt bröst — för, älskade hamn,
"I Odens hallar mig in!
"Ty kärleken tröstar i döden."

Hon sade; och rände med ifver sitt svärd
Till fästet in i sin barm.
Hon dog och blef sin älskare vård,
Och slumrar nu sött på hans arm.
Och Turtur'n besjång från Cypressens topp
De kåra, som mer han ej såg:
Och bäcken på griften brusade opp
En ömnig, gråtande våg.
Men kärleken tröstar i döden.

Och blodet, som jorden med vållust drack
I rosor spirade opp,
Och blyga liljan sitt hufvud stack
Ur evigt grönskande knopp.
Och ån, då Månan sin silfverglans
I böljan speglar och ler,
Man dem bland snöhvita Elfvors dans
I natten stimmade ser.
Men kärleken tröstar i döden.

Vid Neckarnes ljufliga, sköna musik
Bland lyckliga andar de gå:
Och skogen, på frostiga perlor rik,
Sig rör, då de harporna slå.
Bland dem en förtjusande Sångares röst
I natten med undran man hör:
Och Aura trycker sin vän till sitt bröst
Då Skalden på strångarna rör.
Ty kärleken tröstar i döden.

Kring lyssnande nejden skallar hans sång
Fördubblad af klippornas svar:
"En Jungfru och Ungersven, fordom en gång
"Här sutto, ett svärmande par.
"När läppen heligt mot läppen brann
"Och styrkte trohetens ed,
"Ljuft leende Månan ifrån sitt spann
"Sin glans kring lunderna spred.
"Men kärleken tröstar i döden.

"Då morgonen fann dem drömmande än,
"Med rodnad höljdes dess kind.
"Då dagen såg deras kärlek igen,
"Han log mot de ålskandes lind.
"En härjande Viking med mördande hand
"De ålskandes sällhet dock slöt:
"Han lossade Frodes och Auras band
"I döden — men åter dem knöt.
"Ty kärleken tröstar i döden."

När Skalden tystnat, och vinden hans sång
Ej båfvande för mer ikring;
Så röra sig andarna ännu en gång
Bland dansande Neckar i ring.
Och natten sin ande, förvånad och stum,
Med suckningar djupt till sig drar:
Och stjernorna glänsa ifrån sina rum,
Och kärlekens eld dem betar.
Ty kärleken tröstar i döden.

Onsdagen den 17 Oktober utgifves N:o 30.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,

Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT - TIDNING

N:o 30.

Onsdagen den 17 Oktober 1810.

FLORAS VAL.

(Ur HERDERS Paramythier.)

Då Jupiter framkallade den verld, som han tänkt sig skapa, i idealiska gestalter för sin åsyn, syntes bland andra den rosiga Flora. Hvem kan beskrifva hennes behag? hvem skillra hennes skönhet? Allt hvad Jorden nånsin födt ur sitt jungfruliga sköt, var förenadt i hennes gestalt, i hennes växt, i hennes fågor, i hennes drägt. Alla Gudar beskådade henne: alla Gudinnor afunnades hennes skönhet.

Välj dig, sade Jupiter, en älskling ur denna talrika skara af Gudar och Genier; men se till, fåfånga barn, att ditt val icke sviker dig!

Låttsinnigt blickade Flora omkring: och ack! att hon hade valt den sköna, den af kärlek till henne upptände Phoebus! Men hans skönhet var flickan för hög; hans kärlek till henne för förtegen. Flygtigt kringsvåfvade hennes blick, och hon valde — hvem skulle trott det? — en bland de sista af Gudarnas antal, den låttsinnige Zephyr.

"Tanklösa!" ropade Fadren: "att ditt kön redan i sin urgestalt föredrager hvarje smekande, ytligt lockande retelse för en högre, stillare kärlek! Hade du valt denne (han visade på Phoebus), du och hela ditt kön hade delat odödligheten med honom. Men nu, njut din make!"

Zephyr omarmade henne, och hon försvann. Hon hvistades som blomsterdam kring Luft-gudens rike.

Då Jupiter förverkligade sin verlds idealiska gestalter, och Jordens sköte framstod, att föda till lifvet de kringspredda blomsterfrön, ropade han åt den öfver sin älskarinnas aska hånslumrade Zephyr: "opp, o Yngling! opp! bringa din älskade hit, och se hennes jordiska skepnad." Zephyr kom med blomstofvet; och blomstofvet flög hän öfver jordens vida yta. Phoebus, af gammal kärlek, upplifvade det: källornas och strömmarnes Gudinnor genomträngde det af systerlig böjelse: Zephyr omfamnade det, och Flora uppenbarades i tusende mångfaldigt uppspirande blommor.

Hur gladda sig hvar och en af dessa, då hon återfann den himmelska älskarn! de öfverlemnade sig alla åt hans lekande kyss, hans vekt vaggande armar. Korta glädje! Såsnart den sköna öppnat sin barm, och beredt den brudliga sången, i alla retelser af vållukt och färgor, lemnade henne den måtrade Zephyr; och Phoebus, full af medlidande öfver hennes för godtroget beordagna kärlek, gjorde med sin tårande stråle ett tidigare slut på hennes sorg.

Hvar vår, J flickor, börjar på nytt samma historia. J blomstren som Flora; väljen Er en annan älskare än Zephyr!

L I T T E R A T U R.

Handlingar ur Hans Excellens Stats-Ministern m. m. Herr Friherre L. v. ENGESTRÖMS Bibliothek; utgifne af P. A. Wallmark. 1:sta häft. Stockh. 1809.

Ibland Hans Excellens Friherre VON ENGESTRÖMS många förtjenster om fäderneslandet, skall en tacksam efterverld icke förglömma, att äfven räkna dess nit för vetenskaperna och utbredandet af kannedom om bokliga konster i vår hembygd. Ett bevis härpå lemnade Hans Excellens, då han år 1806 gjorde sitt

så talrika som ändamålsmässigt samlade Bibliotek tillgängliga för allmänheten. Ett nytt bevis har han lemnat derigenom, att han förskjutit kostnaden till utgifvandet af dessa handlingar. De äro valda med den största betänksamhet, och så, att de böra kunna intressera flere slags läsare. De utgöras af följande stycken:

1) *Inledning*: en berättelse om det v. Engeströmska Bibliotekets uppkomst och den i vår Lärdomshistoria oförgätelige BENZELSTJERNAS förtjenster om det samma, tolkade i en styl, som fullkomligen öfverensstämmer med den okonstlade redlighet, som alltid utmärkt den höge författaren. 2) En kort berättelse om *Trollväsendet i Norrlanden*. — Denna berättelse är högst intressant för hvar och en som vill studera människans historia, hvilken alltid tydligast uppenbaras i wenskliga villfarelserna och fördomarne. — Rec. skulle vid denna berättelse önskat några Bibliografiska underrättelser om manuskriptet, dess ålder, författare, hvarifrån det kommit m. m. — 3) *Ärkebiskopen Dokt. E. Benzeli Memorial, ingifvit till Secretesta Deputationen d. 20 Jun. 1741*. — Innehåller viktiga anmärkningar öfver Sveriges då varande Politiska läge, samt de tillförlitligaste bevis på den uppmärksamhet, med hvilken dess författare följde de allmänna ärenderna. — 4) *Underdånigste Promemoria till Konung GUSTAF III, i anledning af hans resa till Italien, af Gr. Ehrensward*. — Hvar och en som kan njuta och bedömma den höga stämpel af genialitet, som utmärker alla Gref Ehrenswards skrifter, skall visserligen innerligt tacka för meddelandet af detta intressanta bref och önska att erhålla flere dylika. — *Bibliografiska anteckningar om ett Alchymistiskt arbete, af Heur. Khunrath*. — Öfverflöda af flere sökta qvickheter, hvilka dock icke kunna öfverskylda bristerna af Bibliografisk routin hos författaren. — Rec. slutar denna anmälan med önskningsar, att snart erhålla ett nytt häfte af dessa intressanta handlingar, och förmodar, att de fleste läsare skola i dem förena sig.

L Ä R D A N Y H E T E R .

Följande märkvärdiga Verk hafva under loppet af nästföljande månader utkommit i Tyskland.

Färglära af GÖTHE (Tübingen, 2 Bd.) Den vetenskapliga djupheten i den didaktiska delen tåflar här med den mest omfattande lärdom, — i ett verk, som är författadt af den äldrige Skalden, sedan han tröttnat att leka med Muser och Gratier.

Om detta arbete, såsom utgifvit af den moderna tidens största Skald, förtjenar uppmärksamhet, äfven blott för författarens person, så äga *Johannes von Müllers* samlade skrifter, hvaraf de första Banden utkommit, en icke mindre märkvärdighet; såsom af den störste håfdatecknare och prosaist i nyare tider. Dessa delar omfatta de aderton första Böckerne, af *den allmänna Historien, isynnerhet Europeiska Mensklighetens*.

Såsom ett bidrag till Svenska Historien märke vi: *GUSTAF den 3:s Historia* af en Svensk Officer (3 d.) De begge sista delarna äro af den bekante *Bülow*. Man finner deri bland annat flera upplysningar öfver den afledne Grefve Fersen.

Vi nämne föröfrigt: *Vogts* skrift öfver *Tyska nation* och dess öden, af mer politiskt än historiskt innehåll; — Prof. *Schütz's* *Kejsar NAPOLEONS och hans tidevarfs historia*; rikhaltig och pålitlig; *Alex. von Humboldts* verk öfver *Nya Spanien* (första d.) som, redan läst med så mycket nöje, skall gifva Förf. en förtäring, med hvilken långtan allmänheten afbidar hans egentliga Resebeskrifning; — *Leop. v. Buchs* *Resa genom Norrige och Lappland* (2 d.) En intressant lektur, och rik på mineralogiska och geognostiska anmärkningar; — *Resa med Arméen år 1809*; — ett arbete, som lemnar många angenäma, öfverraskande målningar och underrättelser om krigsrustningarne i Sachsen. Författaren, en målare, vinner intresse genom sin individualitet och väcker mycken förhoppning för framtiden om sina talanger som skribent.

(Fortsättning en annan gång.)

Lördagen den 20 Oktober utgifves N:o 31.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,
Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT-TIDNING

N:o 31.

Lördagen den 20 Oktober 1810.

BREF TILL EN VÄN

Dat. Stockh. d. 8 Okt.

Nyligen har här ifrån O. Grahns Boktryckeri utkommit ett poëm kalladt: *Religionen*, af *Ehrnfred Gravallius*; samma genie som för flera år sedan i Upsala lät trycka en liten poëtisk samling under titel af *Promenad-Läsning*, och i början af detta året, i Strengnås, den historico-satirico-poëtico-prosaiska *Resan till Ratan*. Författarens namn var således bekant, och du kan tänka, att min nyfikenhet betydligt förökades af den tillsatsen till annonsen i Dagbladen, att *Svenska Akademien utmärkt detta stycke såsom af värde*. Jag skyndade mig derföre att skaffa mig detta skaldestycke, och som det kanhända icke så snart torde blifva bekant på din ort, vill jag om detsamma söka att ge dig något begrepp. —

På andra sidan af titelbladet läses detta lilla företal: "Den förtjenst som Svenska Akademien yttrat skaldestycket *Religionen* äga, (se Inrikes Tidn. angående Sv. Akad. Högtidsdag år 1809) har föranlåtit Författaren, att genom trycket lemna detsamma till den *Litterära Allmänhetens kännedom*. Om Religionens väänner finna uttrycken deruti svarande emot de rena och varma känslor som Gudalåran meddelar, har Författaren vunnit en belöning, som är smickrande och oskattbar." Du må döma, om du vill tillägga skalden denna oskattbara belöningen.

Poëmet — hvars epigraf är dessa Virgiliï ord: *Deus nobis hæc otia fecit* — består af trenne afdelningar. I den första beskrifves Religionens nytta och bruk i det borgerliga lifvet; i den andra vederlägges den föreställningen, att det varit den sanna Religionen som beredt alla de heliga obyggligheter, som i så många lärda fransyska böcker beskrifvas; och i den tredje framställes poëtiskt den religiösa förmaning, som auktors far, förmodeligen på prosa, gaf sin son vid dess första utvandring i den förföriska världen. — Hvad synes dig, är denna plan icke ingenöst uttänkt och väl anlagd? — Utförandet är lika förträffligt; ty poëmet öfverflödar af de mest sublimes och granna arabesker af *Solens tvilling*, *kustens bränning*, *Gordisk knut*, *Lavaströmmande brott*, *Atomer*, *Triumfsportiker*, *Reliker*, *Chilis stränder*, *Perlsnäckor* &c. &c. &c. — Dock, du vill väl se några profställen i hela deras versifierade glans. Se här slutet af första afdelningen:

”Lika stark att krossa som att skydda,
Lika gagnande i stort och smått,
Stödjer du den usles fallna hydda,
Störtar du despotens fasta slott.”

”Då den storm som split och söndring vålla,
Statens höga byggnad hotade,
Sågs du fogningarna sammanhålla
I sin jemvigt tills det lugnade.”

”Än jag säg dig mot Tyrannen ljunga,
Och förbi hans offers klageljud
Denna tanke, lik en åskvigg slunga
Till hans själ: ”Barbar! det fins en Gud!”

”Än du hastar att i nödens koja,
(Hårold från den store hämnaren)
Flytta tyngden utaf slafvens boja
Uppå skullran af förtryckaren.”

”Och till värn mot smärtorna och döden,
Du åt uslingen den trösten ger,
Att han är bestämd till bättre öden
I en högre, lyckligare sfer.”

Hvad mig angår, måste jag tillstå, det jag ej kan begripa annat än att det är blott tvänne triviala föreställningar som itereradt i dessa fem strofer omröres, utan att dock förf. någon gång kan klåda dem på det sättet, att någon idé göres åskådlig för vår fantasi, eller någon känsloträng slås an i vårt hjerta. — Men se här några mera bilderrika strofer:

”Utan henne — o! hvar fins benämning
För de brott, som i Vulkaniskt fall,
Lavaströmmande och utan dämning,
Skulle härja jorden med sitt svall!”

Utur dessa verser har jag först efter ett långt spekulerande råjt en skynt af mening, men denna anade mening tyckes mig icke vara poëtisk. — Vidare:

”Du, som tanklös, Tänkare vill helsas,
Vågar yrka att en Gud ej fanas,
Dig behöfves att från vådan frälsas,
Blott en enda timmas sans.”

Min Vån! är du ej färdig att med mig utropa, att om *tanklös* är ett riktigt epitheton till *Tänkare*, då har skalden stora anspråk på denna åretitel. — Ännu ett par strofer:

”Var det hon som, följd af fanatismen,
Och med blodigt kors på höjd standar,
Lånte styrkan utaf Christianismen
Mot de offer hon till bälet bar!”

”Nej! — Det var, till mensklighetens häpnad,
Öfvertron, i Religionens skrud,
Som med hennes höga styrka våpnad,
Djerfdes höja ett pasquill på Gud.”

Såg mig, är detta svulst, eller är det platthet, eller har skalden upplöst och förenat båda dessa motsatser i ett tredje? —

Då hela poëmet, från början till slut, är af samma beskaffenhet som de anförda stroferna; då auktors åsigt af Religionen är följande:

"Af ditt hjerta fördomsfritt kan vågas
Lyssna till förnuftets klara bud,
Ty vid lifvets gråns långt mer skall frågas:
Om, ån hvar och hur du dyrkat Gud."

— såsom det heter i den faderliga förmaningen — så torde det vara svårt, att gissa hvad förtjenst Svenska Akademien hos detta poëm upptäckt. Deremot är det lätt att säga, hvarföre Akademien ej belönt detta stycke; ty Förf. rimmar *Håmnaren* med *Förtryckaren*, *obedånsamhet* med *ursinnighet*, *kan* med *olyckan*, *motgången* med *vån*, *tynande* med *lidande* o. s. v. hvilket är ett svårt brott mot den strånga Akademiska observanzen. — Och detta torde vara nog om poëmet *Religionen*. — Jag framhårdar &c.

K O R R E S P O N D E N Z.

Lund den 11 Oktober.

Härstådes uppehåller sig Årkebiskoppen för det närvarande och man afvaktar med hvarje dag Svenska Kronprinsens ankomst.

Såsom bidrag till den i N:o 17 af denna Tidning införda Recension öfver de Underrättelser om Prinsen af PONTE CORVO, hvilka äro hufvudsakligen afskrifna ur Örebro Tidningen, vill man uppgifva, att Förf. till de i sistnämde Tidning inryckta Underrättelser, är Hr Candidaten *Joh. Fr. Lundblad*.

Onsdagen den 24 Oktober utgifves N:o 32.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,
Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT - TIDNING

N:o 32.

Onsdagen den 24 Oktober 1870.

BETRAKTELSE.

(Från Tyskan.)

Under min Donaufart upplefde ofta en hel forntid i mitt inre, jag kände mig genom ett broderband af det förflutnas människor omfattad. Tillåfventyrs, tänkte jag, var det här som fädernetidens ädle, genomträngde af ett varmt frihetsbegär, hänförde af den sanna, eviga dygdens högtidskänslor, brunno af längtan att djerft och beslutsamt framstå inför thronerna, och för fosterlandet och deras lefnads ålsklingar se hjertats blod förrinna. Hvarje topplös tall, hvarje mossigt träd, som öfver ruinerne af gamla murar sträckte sin magra skugga, syntes mig en erinring af vår försvunna storhet. Tillåfventyrs omarmar här en *Herrmans* afkomling i förtrolighetens ljufva stund den ljuslockiga flickan, och var denna kulle kärlekens altare. Kanske blödde här för ett fäderneslands sjelfbestånd de tappre. Jag såg de grånade faders tårar nederqvälla i deras barns blodiga sår, huru deras föråldrade arm sönk under svärdets tyngd, såg dem lida och tröstas, och hörde ån en gång de fallna hjeltars sista, rosslande suckar. Ack! tänkte jag, de skola föråldras, dessa monumenter af mensklig stor-kraft, deras ställen försvinna för framtidens slågten och barnen medvetslöst leka med de blömmor, som uppvåxt på dessa grusade minnesvårdar. O! mina vänner, om en gång öfver våra grafvar en sen efterverlds medborgare

med det gamla, redliga handslaget helsa hvarandra, och vårt stof
förenadt med fornmeniskornas, spelar i samma vind, — kanhända
skall då denna förmultnade jordplats åter le i en ung vårgrönska,
och ur fädernas dödsaska fostra några blommor till ett litet Ely-
sium för en skalkande oskuld, som af dem fröjdas, och så det
framfarra och det kommande i ett brödra-förbund åter samman-
lefva. Åldrens då alltid, svaga åminnefsöök, härjens i tidens
storm; själshandlingar fortplanta sig genom aflågsna sekler, de
åro oförgångliga och fortvara öfver tid och verldsåldrar; de lef-
va, de införlifva sig med människohjertat, de tala ännu ur sena
århundradens anda, ur en längst förbleknad. efterverld till sena
årtusen; de åro eviga, som naturens själ och mensklighetens.
O! huru fullt kände jag icke nu människans värde, huru syntes
mig ej, i dessa festliga stunder, allt så upphöjdt och förstoradt!

Ur närbelägna byar hade gossar och flickor farit i små
båtar och vaggade i retande menlöshet utmed den mossiga stran-
den. I deras lekar blandade min fantasi mina barndomsårs, och
så målade en ljuf förvillelse mig en Idyll ur den första verlds-
åldern; nejden var för mig ett paradis, och den stimmande ung-
domen jordens första oskuld.

N A T T O C H D A G.

(Ur HERDERS Paramythier.)

Natt och Dag stridde med hvarandra om företrädet; den
eldiga, glänsande gossen, Dag, började striden.

Arma, dunkla Moder, sade han, hvad åger du likt min
sol, min himmel, mina ångder, mitt verksamma, rastlösa lif?
Jag uppväcker, hvad du har dödat, till känslan af en ny tillva-
relse; hvad du förslappade, lifvar jag opp —

Men tackar man dig också alltid för ditt upplifvande? sva-
rade den blygramma, beslöjade Natten. Måste icke jag förfriska,

hvad du utmattar? och förmår jag det merendels annorlunda, än genom förgåtenheten af Dig? — Jag deremot, Gudars och människors Mor, tager Allt, hvad af mig afladt är, med dess tillfredsställelse i mitt sköte; såsnart det vidrör fällan af min klädning, förgäter det alla dina bländverk och lutar sitt hufvud stilla neder. Och då förstorar, då nårer jag den lugnade själen med himmelsk dagg. För det öga, som under den brännande strålen af din sol aldrig djerfdes blicka mot himlen, afhöljer jag, den behöjlja Natten, — en hår af otaliga Solar, otaliga bilder, nya förhoppningar, nya stjernor.

Just nu vidrörde den pladdrande Dagen fällan af hennes drägt, och tigande och matt sök han själf i hennes omhöljande sköte. Hon åter satt i sin stjernmantel, i sin stjernkrona, med sitt evigt lugna anlete.

TANKAR ANGÅENDE PRINSARS UPPFOSTRAN, FÖR ATT
BLIFVA GODA REGENTER. Stockh. 1809.

Dessa tankar, som blifvit *frankastade af en svag penna* (sid. 34), äro så innerligen medelmättiga, att man icke utan det största våld på sig själf, kan stå ut med att genomläsa dessa 37 oktafsidor, af hvilka man lärer — ingen ting. Ty hela detta verk är sammansatt efter det godkända receptet: "Man tage ett visst quantum dels politiska, dels moraliska *loci communes* af den trivialaste sorten, blande dem i en mängd vattenagtiga rhetoriska fraser, och gifve mixturen den första titel som faller Förf. för hand." Detta recept, som gifvit oss så många Åreminnen, Tal och Afhandlingar, har äfven gifvit oss denna. — Sanningen häraf skall den säkerligen erfara, som gör sig mödan att genomtråka dessa så tanklösa *Tankar*; men några profbitar torde jag dock böra framlägga för den gunstige läsaren. Se här sid. 6.

"Naturen, lika god, lika rättvis emot alla sina foster, låter Prinsar framkomma i världen med lika redigt begrepp, lika oförderfvadt hjerta som andra barn." (Tänk bara! hvilken förvånande upptäckt). — Sid. 14. "I sanning lyckligare då den Monark, hvars ungdom långt ifrån thronens glans, undangömd i *skuggan af naturen* (?), lärt att förvärfva och akta det menckliga värdet &c." — Sid. 19. "Hos honom (Prinsen) äro egenkärlekens re- telser mångdubbelt vådligare än hos andra. *Den vind som kän- nes blott slågtande på stranden, förvandlas till en storm på ocea- nen.*" — Men hvem kan anförä alla triviala ställen ur denna bok, då eftertryck af en annans arbete är förbudt? — Och dessa hvardagsreflexioner äro föredragna i fransk-svenska talesätt, med beständiga utrop och frågor, med hela stäten af den rheto- riska formen på *om*, t. ex. *Tillåggom, Befruktom* (?) m. fl. föröf- rigt utan någon method eller ordning i tankeföljden och utan all värma och energi i framställningen. Likväl måste jag till slut an- föra en ny uppfinning. Sid. 17 föreslår Förf., att såsom belöningar för en Kronarfvinges framsteg i ABC-boken, låta Tuppen värpa — såsom skoltermen är — "den Hofhållning, de Prydnader, Ordnar, Titulaturer m. m. som vanligen strax i vaggan tilläggas Prinsar." — Efter detta uppbyggeliga förslag, hvem finner ej besynnerligt och orättvist, att *det* säkerligen blir sant som Förf. sid. 34 så naift profeterar om sig sjelf: "Det är icke min lott, och det skall sannolikt aldrig blifva det, att åga värden om en Furstes uppfostran." — Och härmed nog. —

Lördagen den 27 Oktober utgifves N:o 33.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,
Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT-TIDNING

N:o 33.

Lördagen den 27 Oktober 1810.

NÅGOT FÖR VITTERHETENS DRÅNGAR,
till Utgifvaren af (med förlof) NYA POSTEN *.

Förakteliga kryp i vitterhetens natt!
LEOPOLD.

M. H. Den som nu tilltalar Er, befinner sig förmodligen både för första och sista gången i Ert smutsiga sällskap. Det förhåller sig med Ert dagblad, som med Münchhausens bekanta posthorn; den frusna melodin kunde ej höras, förrän den blifvit upptinad i krogluften. Så behöfde ock den arma Numran 56 af Er obscura tidning, som i går afton hirkom med en resande från Stockholm, ganska väl den lilla hvilan hon njöt under hästombytena i Rotebro och Alsike, för att der vid sidan af de enda Journaler (annars kallade *Dagböcker*) som kunna jemföras med Eder, inandas en sympatetisk atmosfär och conservera sitt lilla nåsvisa lif ända till Upsala tullportar. Den resande, som kände mig personligen, och som visste, att jag tills dato låst blott ett enda blad af den i en viss farce förevigade Fanfaroniska *Svalt-tidningen*, trodde sig göra mig ett nöje med att visa mig detta nyaste fenomen af den Stockholmska källar-litteraturen. Olyckligtvis är jag ingen af dessa lyckliga, som kunna roa sig åt en ynklighet utan exempel. Jag slängde det således halfåst in i en skrubbe, der jag är van att gömma allahanda makulatur, tills ödet anvisar den en nyttigare bestämelse. Orsaken till detta förfärande låg visserligen ingalunda i någon *förtyskning* af er fantasi,

* *Nya Posten!* — Förlåten, mina Damer; jag ser eder gäspning och högaktar Er derföre.

hvilken jag tvertom, till hufvudstadens heder, icke en gång vill
 anse såsom *för-Stockholmskad*^o; utan tyvärr i dess helt och hållet
 Lazoniska syftning, dess jemna tendenz till lakej-verlden, och
 framför allt den äkta Svenska gesäll-ton, hvarmed ni bemödar Er
 att uttrycka den. Det är obestrideligt, M. H. att om edra öfri-
 ga blad (hvilket jag nu mera icke håller otroligt) innehålla så
 uppbyggeliga saker, som kommentarierna öfver *Linas silfverskir*
 och det *dammande dunet*, — detta lofliga bemödande ju skall
 mer och mer realisera er själs förvandtskap med de Stockholmska
 gatornas Hippokrener. Och der borde man väl ock lemnat Er
 ökländrad. Ty hvarför skall ej äfven Vitterhetens rike åga sina
 Sansculotter, sina Enragès, som i den förtviflande känslan af ab-
 solut oduglighet, af oförmåga att skapa eller se något ädelt och
 ljuft, söka en hämnd för dagen i att med skrik och stenar för-
 följa hvar och en, som vågar nedrycka deras trasiga jackor från
 den skymfede Poësiens gudabild? Ni må således alldeles icke in-
 billa Er, att jag nedstigit ända till *Er*, för att *vederlägga* det
 föraktligaste af våra inhemska dagbladskryp, i afseende på *Elegant-*
Tidningens och det anklagade poëmens *värde*. Ni tycks ännu be-
 höfva en lefnads förberedelse, innan man kunde med Er inlåta sig
 i något estetiskt resonnement. Jag skulle t. ex. kunna bevisa,
 att Ni är en ignorant; men det har ännu ingen betvillat. Dess-
 utom förbjuder mig den aktning, som denna tidskrift är sina läs-
 sare skyldig, att länge dröja i er vidriga krets. Således förlåter
 jag gerna ett litet impertinent individuum, som lidit skeppsbrott
 i snillets och smakens värld, dess hjertliga trångtan, att anamma
 några i valet af intellectual njutning mindre granliga läsares pen-
 gar, och på köpet skänka sitt pladder denna pappersodödlighet af
 ett år, denna *egna* organ, till hvars öfriga snillefoster ofvannåmda
 Numra är ett värdigt appendix, förskönad, sådan den nu är, af
 trycksvårtan och förmodligen beundrad af författarn. Jag förlå-
 ter denna frenesi, som gör att Ni, enligt hvad jag hört berättas,
 immerfort blandar Er i saker, som icke äro skrifna för *Er*, och
 öfver hvilka en styfmoderlig natur nekat Er all domsrätt: väl
 vetande, att om *jag* ock icke förmår med ett väl anbragt trocar-
 styng befria Er från det öfverflödiga högmodsvådret, skall Ni

^o Sit venia verbo! Det är bildadt efter analogien af ordet "*förtyskad*."

ofelbart med första crevera af er egen vanmakt. Allraminst bör ni låta bedåra er af det glada hopp, att jag åmnade inlåta mig i någon täfning med Er, i roddare-quickhet och Lindegrensk saillie; hellre bekänner jag genast helt blygsamt, att jag icke under ett helt menniskolif skulle kunna utfundera sådana infall, som t. ex. "*Oceanens stångpiska*" (som, jag vet icke genom hvilken association, sammanparar begreppen af Slotts-kanzli-betjening och post-måsterligt snille) och "*Guds fred yxskaft*" (ur hvilken fras jag omöjligt kan bringa någon annan mening, än att jag ser Er vårda figur lifslevvande framför mig). Ty hvem gycklar vål med hungriga flugor? Man smäller dem blott, — eller jagar dem hufvudstupa ur rummet. Den som hyser den dåraktiga förhoppning, att tvinga en narr till medvetande af sitt ovärde, eller åtminstone till en skyint af blygsel, brännmärker naturligtvis icke oftare Er panna, som långesedan hårdnat mot all litterär vanära.

Nej, M. H. en-beskyllning af en art, som hittills var mig ny och således på sätt och vis interessant, har satt kronan på er löjligen illska och verkligen bevekt mig, att från vida viktigare och angenämare vårdf rövva de ögonblick, i hvilka jag sänder er denna återhelsning. Ni har, enligt hvad jag i hast påminner mig, — ty hvem skulle tackas låsa ert drafvel andra gången? — anklagat mig, hvars personliga förhållanden Ni icke känner, och hvars *borgerliga* individualitet aldrig kan bli objekt för en kritisk domstol (icke en gång för "*Sedernas*", om denna fras nämligen skall vara synonym med *Nya Posten* *), — anklagat mig för intet mindre än immoralitet, afsigt att förgifta den uppväxande ungdomens hjertan, bemödande att förstöra en dygdig nations sedekänsla m. m. Begriper ni då icke, hvad det vill säga, att slåcka en obekant samfundslens heder, med tillmålen om nedrighet och böffynne? eller hur långt skall ännu tölpaktigheten sträcka sig på vår förnedrade Parnass, som fordom var ett Årans och Vishetens hem, men nu blifvit en tummelplats för otamida lynlar? — Dock, sådana tillvitelser, då de äro obevisliga och obehöriga, rättades ifrån hedenhös bäst med det lilla energiska svaret: *vet hut!* — Men ni har fräckt och trotsande uppträdt ur

* Förlåten, förlåten, mina Damer! — Ingen kan mer än jag hög-akta Erå gåspningar. —

er dunkla vrå, såsom en domare mellan allmänheten och mig; ni söker bestyrka denna allmänhet, som förtjenar att icke förvillas, i det skefva begreppet om en så kallad *anståndighet*, en af våra förkonstlade samtidas favorit-nycker; ni affekterar ett slags *ton*, ett språk af nit för fosterland och seder, och denna ton bör quåsas; ty den är hos *Er* blott *vehikel* för ert bångstyriga vanvett. När vill man då förstå, att i bedömmandet af Poësi, såsom *sådan*, d. å. såsom fri diktning och total mensklighet, det aldrig är frågan, huruvida hon strängt uppfyllt reglorna af denna conventionella penhet, detta ett förderfvadt tidevarfs prudereri, som man stämplat med namn af *anståndighet*; utan huruvida hon uttrycker denna enkla, heliga årbarhet, som består i en fullkomlig ovetenhet af det onda, denna enda verkliga oskuld, som är barndomens, forntidens och naturens, och såsom en högre enhet af vållust och sedlig kraft, på en gång åger den friska sinlighetens ysterhet och den ideala symboliserande hållningen, som icke kan frukta dagens blickar.

(Slutet nästa gång.)

TILL MIN FLICKA.

Hendecasyllabon.

Då vi lefva, låtom oss lifvet njuta,
Och med ståndigt varmare famntag svara,
Och med ömmare kyssar, hatets tadel. —
Snart vår ålders leende Majdar flygta.
Låtom oss, då ån våren råcker, derför
Plocka alltid friskare nøjets blomster,
Att, då hösten nalkas, vi ej må sakna
Kransar kring våra hvitnade kala hjessor.

Onsdagen den 31 Oktober utgifves N:o 34.

Upsala, tryckt hos STENHANMAR och PALMBLAD,
Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT-TIDNING

N:o 34.

Onsdagen den 31 Oktober 1870.

NÅGOT FÖR VITTERHETENS DRÅNGAR,

till Utgifvaren af (med förlof) NYA POSTEN.

(Fortsättning och slut från Tidningen N:o 33.)

Fantasien, M. H. är, såsom blott fantasi, lika kysk och lika låtsinnig (om man vill), som Modren Naturen, hvilken ej rodnat, att i kärlekens mysterier gifva nycklen till sina egna, och dymedelst uppenbara en skymt af sin saliga fullhet, sin oändliga fröjd. Men Poësin är just denna fröjd, detta Naturens absoluta lif, öfver all Tid och allt förhållande till densamma; således en evighet af denna vållust, hvars skugga i serskilta lyckliga känslor så ofta härnycker oss och blixlikt försvinner, och som här i Tiden, allt efter intelligenzernas sätt att betrakta den, kallas dygd, eller lycksalighet, eller glädje o. s. v. Men denna vållust är blott ideel. Men värdet af det Sinliga kan blott mätas efter dess motsvarighet mot det Öfversinliga, eller dess slägtskap dermed. Är Poësin denna urbild, (och Ni lärar ej vederlägga det), så är klart, att ett konstverk, ju mera poetiskt det är stämmt, ju renare det lefver i fantasien och det formala, är sedligt i samma grad, om det ock, satt i något förhållande till en sedlös samtid, af denna blinda domarinna beskylles för Sireniska sånger. En annan anda lifvar visserligen dessa nedriga produkter af ett djuriskt *Begär*, hvaraf vår Tid frambragt ett icke ringa antal, och dem man icke blygs att offentlig beundra, när de förstätt att skyla sin infami med Equivoquens glesa mantel, som blott tjänar att *skärpa* deras skadeförmåga. Men *Begäret*, såsom *Begär*, äfven i graden af högsta obändighet, är därför icke *Fantasi*. Äfven Ni, M. H. churu litet ni förmodligen

fattar eller vill fatta hvad jag säger Er, lärer icke neka en sådan i naturdaningen liggande gräns mellan Andens njutning och Djurets: ni skulle annars nödgas påstå, att den Mediceiska Venus (hvars namn och beskaffenhet jag ponerar att ni känner, t. ex. ur Kotzebues resor, öfvers. af Altén, eller någon annan smäpjes som ni haft tillfälle att läsa) vore det *ovanständigaste* konstverk i världen. Begriper ni då icke, att det anstötliga, det moral-stridiga, hvarföre man så ofta anklagar en lågande inbillnings aftryck, icke ligger i objekterna, såvida dessa äro sprungna ur en omedelbar åskådning, — utan i den förestående betraktarns sjukliga subjekt, som under den qvåljande påminnelsen om en förlorad oskuld, *utom* sig söker en bild af den dygd, som han icke mera äger i sitt bröst; och hvars debaucherade fantasi, incapabel af en Skönhet som blott är *form*, i blinken förvandlar dess grekiska nuditet till en bordell-gestalt, vid hvars anblick de domnade nerverna åter sprutta af animaliska rörelser. En sådan förlorad ser i allting ett återsken af sin egen lastfulla och vanställda varelse; men emedan han gerna hycklar en bättre yta, återbegår han af de omgifvande tingen samma hyckleri. En sådan histrion öfversätter genast ett vållustigt poëm på den möjligast vämjeliga prosa, och detta af en inre naturnödvändighet; hans skändliga inbillning erbjuder honom ovillkorligt analysen, och i denna kan en sådan lägga hvarken gemen verklighet han behagar, ur sin erfarenhets rika förråd. Förhållandet är det samma, som om en skön qvinna *anatomiserar*: poësin, M. H. kan icke *förklaras*, den *åskådas* blott. En slik usling ånteligen, när han tröttnat att drifva gåck med sig sjelf, sätter sig ned vid lediga stunder och skrifver *Priapeia*, eller *Almanach des Citoyennes bien actives*, eller den store — ks skaldebref *Till Fredrica, med ett par brudlakan från Helena**, eller andra dylika den råa lustans äckliga högtidsoffer. —

Till denna stupiditet, som något stöter på vanvett, och den man bör ursäkta hos en person utan reflexionskraft och förståndsodling, — med ett ord, en *Dräng*, — fogar ni en så sällsam förvirring i de arma begrepp ni kunnit stjäla från andra, att en bondgosse skulle skämmas, om han så förstode sin catches.

* Som står att läsa i *Läsning för Fruntimmer* (111) i andra bandets andra häfte, 1800.

Att sammansätta verkliga *Obstoena*, menar ni, kan just inte vara något så förhatligt i sig sjelft, om det sker med snille; det egentliga onda ligger i — "*tryckningen*". En ond handling är således förlätlig — ja hvem vet? om den verkställes *behändigt*, kanhända *god*, — blott den icke vinner publicitet. Rätt vackert! Efter denna oförlikneliga moralfilosofi, till hvilken blott er Estetik närmar sig i värde, kan ni mördra en människa i er kammare, och trösta ert samvete med att det icke skedde på gatan. I sanning, M. H. om ni handlar efter detta system, åga icke en gång edra likar i vett och kunskaper någon anledning att söka er bekantskap. Jag undviker er också, M. H. ehuru jag icke har äran af detta cousinsage; ty inga äfventyrare äro ursinnigare än dessa halfdrunknade *Beaux-esprits*, hvilkas författar-ära strandat redan vid sjelfva skeppsbron. Jag vet för öfrigt icke hvad *mer* jag borde säga Er, om icke hjertliga lyckönskningar till er vidare bergning genom en tidskrift utan plan och läsare utan urskillning: tilläggandes af litter medlidande till Eder vidare begrundning, gummans välbekanta råd till katten, som ville läppja ur hennes sjudande gryta.

Välän M. H. Ni ser att jag bevärdigat Er med ett svar. Ni bör smickras af den triumfen, att Ni kunnat tvinga mig dertill!

Författaren till MITT FÖRSTA RENDEZVOUS.

BREF ÖFVER SVENSKA VITTERHETEN,

till en utrikes resande Vän.

Första Brevet.

Stockholm, Augusti 1810.

Så att en duktig nordanvind verkligen inte kan bortfläta en enda idé ur människohjernen! Underliga infall hade du väl alltid, Broder Julius; men det infallet, att midt i Tyskland vilja glädja dig öfver vår Svenska Litteratur, lånade du säkert från någon *whimsical* Landtjunkare midt i Cornwalles, och förde den nycken med dig från Portsmouth till Hamburg, från Hamburg till Leipzig och Dresden. Ännu vill du då en tid flacka omkring i Tyskland; sedan vill du omfamna din *Oehlenschläger* i Köpenhamn; och på

minna honom om era roliga dagar i Paris; och undertiden vill du förskaffa dig en slags öfversigt af Svenska Vitterheten, sedan de åtta åren du svärmat omkring, för att icke alldeles okunnig betråda gränsen af fäderneslandet.

Och dertill, menar du, vore jag rått mannen! — Du vill sarkastisera öfver mina ungdomsår, och för att hämnna mig, vill jag skratta sjelf. Som du vet, skref jag också min vers, och ansågs som den förste poëten i länet. Kommer du än ihog, hur min goda Morbror alltid runkade på hufvudet, då jag vid familje-brasan uppläste Stadens blad, fulltryckta med mina rim? men då jag annars var beskedlig och förståndig, såg han genom fingrarne med mig, och mente att det väl skulle ge sig med åren. — Han hade rätt, den gode Gubben: när man blir äldre och förståndigare, och får en liten syssla, har man inte mer tid att umgås med Kamenerna. Mellertid anser jag det ännu som en samvetspligt, att hvar morgon krydda min frukost med hufvudstadens tidningar, och hvar afton insömna vid någon inhemsk klassikus.

Intet radoteri, lär du säga! Men, bäste du, låt mig först ordentligt hämta mig från det löje, hvori ett nytt infall försatt mig. Tänk, min goda Julius, om du t. ex. vore medarbetare i någon utländsk tidning; ja till och med stode i spetsen för en hel ephemerisk liga. Det vore fasligt. Händelsen kunde göra, att detta bref fölle i Herr *Mahlmanns* händer: jag skulle dö i skratt, om jag finge läsa det i hans *Elegant-Tidning* och sedan öfversatt i *Jurnalen* med noter! Ja, hvem vet, om det ej redan på Svensk botten kan falla i någon inhemsk Jurnal-redaktörs händer; ty du bör yeta, att det nu för tiden är högsta modet, att fånga opp andras bref och aftrycka dem i Jurnaler. Också är nu hela världen medarbetare i dagblad och tidskrifter, och jag har för alla sådana en så utomordentlig respekt, att jag alltid, då jag på långt håll får se en dylik misstänkt person, viker af vid första hörn och mumlar för mig sjelf: *Caveto*.

(Fortsättning en annan gång.)

Lördagen den 3 November utgifves N:o 35.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,
Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT-TIDNING

N:o 35.

Lördagen den 3 November 1810.

SOLEN OCH MÅNAN.

(Ur HERDERS *Blätter der Vorzeit.*)

Skönhetens dotter! akta dig för afund. Afunden har stör-
tat Englar från himlen; hon har fördunklat nattens hulda gestalt,
den sköna Månan.

Från den Eviges råd utgick en skapande röst: "Tvenne ljus
skola glånsa på firmamentet, såsom Jordens konungar, den hvålf-
vande Tidens skiftesmän."

Talade; och det skedde så. Upp gick Solen, det första
ljuset. Såsom en brudgum om morgonen träder ur sitt rum, så-
som hjelten sig fröjdar på sin segerstråt; så stod hon der, beklädd
af Gudomens glans. En krans af alla färgor flöt kring hennes
hjessa: jorden jubilerade; örterna doftade; blommorna prydde sig —

Afundsfult stod det andra ljuset och såg, att det ej för-
måde öfverskimra den Herrliga. "Hvartill tjena" — så talte hon
knotande för sig sjelf — "tvenne förstar på en thron? Hvarför
måste jag bli den andra och icke den första?" —

Och plötsligt försvann hennes sköna ljus, förjagadt af inre
qual. Fjerran från henne flöt det i vida luften, och blef nu
Stjernornas hår.

Blek som ett lik stod Luna der, utskåmd inför alla de Him-
melska, och gret: "Förbarma dig, varelsernas Fader! förbarma dig."

Och Guds Engel stod framför den mörka; han förkunnade
henne det heliga Ódets ord: "Emedan du missunnade Solen hennes
ljus, Olyckliga, så skall du hádanefter blott glånsa af hennes ljus;

och när jorden derborta träder framför dig, så står du, halft eller helt, förmörkad der såsom nu.

Dock, Villfarelsens barn, gråt icke. Den Förbarmande har förlåtit dig ditt fel och vill förvandla det till ditt väl. Gå, sade han, tala tröstrikt till den ångerfulla: äfven hon i sin glans varde Drottning. Tårarne af hennes ånger skola blifva en balsam, som vederqvicker allt försmåktande; som med ny kraft förfriskar, hvad vissnadt är under solens brand." —

Tröstad vände sig Luna, och se, då kringflöt henne denna glans, i hvilken hon glänsar ännu: hon anträdde honom, den stilla gången, som hon ännu går, Nattens Drottning, stjernornas anförarinna. Begråtande sitt brott, medlidsam för hvarje tår, söker hon, hvem hon må vederqvicka; hon söker hvem hon må trösta.

Skönhetens dotter, akta dig för afund. Afunden har störtat Englar från himlen; hon har fördunklat nattens hulda gestalt, den sköna Månan.

BREF ÖFVER SVENSKA VITTERHETEN,

till en utrikes resande Vän.

(Fortsättning från Tidningen N:o 34.)

Utomdessa är det nu för tiden brukligt, att så snart man har något speciellt som man på godt maner vill säga Allmänheten, skaffa sig en aflägsse korrespondent t. ex. i Skåne, för hvilken man nu expectorerar sig och yppar saker, som man annars blygs att säga. Jag vill således våga hundrade mor ett, att hvar och en, som finge se detta bref i ett Dag- eller Veckoblad, skulle anse dig som en luftgestalt, som en blott försinnligad idé, ett slags fantasmagorisk docka, som Jurnal-Redaktören skjuter fram och tillbaka på hela jordklotet, på det han beqvämt må kunna skriva bref till sig sjelf, om allt hvad som sker och händer i hans land, nämligen om så mycket, som passar för hans plan.

Men skulle också dessa rader falla i en Jurnal-Redaktörs händer, så vill jag genast befria honom från det besväret, att framdeles uppsöka mina bref. Jag vill först tala om våra närvarande

yppersta Tidskrifter och jag hoppas att ingen af deras utgifvare skall införa mina utlåtanden, såsom rekommendationer för sitt journal-väsande. Och dervid skall jag så hushålla med dem, att ingen förständig Journal-Redaktör i Konungariket Sverige, från Upsala *Elegant-Tidning* ända till Lunds *Nytt och Gammalt*, skall någonsin inbjuda mig såsom medarbetare.

Sed ab Jove principium. Journalen för Litteratur och Theater fortfar ännu, att vara vår förnämsta Tidning. Hon har det egna, att hon talar om allt, utan att veta *hvad*, att hon läses af hvar man, utan att man vet *hvarför*, och att hon taldas af alla, utan att man kan vara henne förutan. Hennes politiska nyheter komma alltid för sent; hennes recensioner äro artiga, men äga merendels det felet, att innehålla motsatsen af *hvad*, som egentligen borde sägas om boken; hennes historietter äro utslitit föleligt gods från Seine eller Spree, Tyskt och Fransyskt gods, som man här ger ut för nytt, och hennes anekdoter lärde vi redan, på samma gång vi började lära Franska ur halfförmultnade *memoirer* och *Contes d'oie*-böcker. Och hennes poëmer! hennes hexametrar! — I dessa dagar har hon också fått verser från Italien! Du såg Insändarn i Pisa: det är ännu samma man, säger du, som kuskade omkring Södra Sverige i sin söndriga kår, och du kan således lätt begripa, att mannen icke skrifer annorlunda i Lombardiets *Citronlundar*, än när han fordom i smutsen vid Fijja, höll tal öfver hjulskenor, människornas bedräglighet och vanskligheten af allt jordiskt.

Nya Posten kör ännu dundrande kring hufvudstadens gator. En tid sades det som vore hans Pegasus, af brist på foder, nära att svälta ihjäl: men formannen fick det infallet att spänna några Råfvar för vagnen, hvilket för spektaklet skull, tillvann honom många åskådare. Men Råfvar och dylika bestar äro ej alltid att tillgå: den gamla skinkmårren har åter måst fram igen och man får väl se, om skörden af Epigram-vickern, Charad-halmen och Anekdot-hafren i år blir så önnig, att ett sådant kreatur deraf tillräckligt kan försörjas. En tid var hela postväskan full af idel politiska bref, alla så sammanhängande, som om man ville efter postchartan öppna hvart bref och aftrycka så mycket, som deruti anginge politiken. Men nu har det fallit *Nya Postmästarn* in, att blåsa allarin i hela vitterheten: men ingen människa tänker på, att

slå hornet ur hans händer: en och annan gång har man försökt att knäppa honom på näsan; och alltse'n vilja kännare af post-musiken påstå, att de flesta tonerna fastnat i näsan.

(Fortsättning en annan gång.)

M O D E R.

München.

De små svarta och hvita hattarne med tre små fjädrar, hvilka Damerna härstädes för två månader sedan nyttjade, äro nu återigen försvundna, och hafva lemnat rum för de så kallade half-hattar eller half-bonnets af grönt eller blått sidentyg. Dessa äro, hvad den nedra delen angår, i form af en Janitscharhjälm, med en blomma midt på och band på ömse sidor, hvilka gå ifrån blomman ända under hakan. Framskärmen är af Bast, öfverdragen med taft, dock så, att sex eller åtta strimmor af Basten äro synliga.

Annars har uppfinningsgäfvan af nya moder i fruntimrens klådnad varit sparsam; med undantag af den öfverenskommelsen, som tycks vara i hemlighet allmänt antagen, att man måste vara vek och smal till växten, om man vill göra anspråk på regulier skönhet, hvilka anspråk ingen ännu fått det löjlige infallet att be-tviffa hos ett kön, som alltid vill, likt Danaiderna, men lika ofta misslyckas i sina önskingar som dessa.

De eleganta Herrarne bruka nu små runda filthattar, som äro så små, både i kulle och skärm, att om de länge bibehålla sig i modet och äro så starka, de säkert en gång kunna med all värdighet bäras af deras barn. Man kallar dem också malitiöst nog: *Barnhattar*.

För öfrigt äro frackar och benkläder icke så vida, som förut, och västarne längre, än fordna moder tillåtit.

Onsdagen den 7 November utgifves N:o 36.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,
Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT-TIDNING

N:o 36.

Onsdagen den 7 November 1810.

OM DET NÄRVARANDE STOCKHOLM.

Stockholm d. 1 Nov. 1810.

Jag är i dag i ett mindre godt lynne, och för att försätta mig i ett bättre, börjar jag detta bref till dig. Och hvad bättre ämne kan jag välja, än den glada ort der jag nu vistas? — Det är anledning att förmoda, det Stockholm snart skall återfå sin fordnas lustre och sin fordnas märkvärdighet, det bör således vara ett interessant ämne. Och efter ett flerårigt vistande här i staden, bör jag väl kunna tilltro mig någon förmåga att beskrifva, hvad jag dagligen beskådat. — Det är således afgjort! du får nu beskrifning på det *Närvarande Stockholm*, så som jag ser det. Och gif noga akt på dessa ord, vid alla de reflexioner, uttryck eller omdömen, som du kunde tycka vara för hårda eller skefva. Jag påstår icke, att inskränka någons rätt att se en sak på sitt sätt, endast jag får lof att se den på mitt, — och jag vill aldrig att någon skall anse mina anmärkingar för annat, än foster af mina individuella synpunkter. — Till saken.

Stockholm indelas, som du vet, i fem stora afdelningar: *Staden*, *Södermalm*, *Norrholm*, *Ladugårdslandet* och *Kongsholmen*. De andra mindre afdelningarna, såsom *Riddarholmen*, *Blasieholmen* m. m. kunna bekvämligen under någon af dessa fem hufvudafdelningar beräknas, då jag icke ämnar författa någon topografi. Af dessa delar har *Staden* numera upphört att ensam anses för den förnämsta; denna rätt har den mest dela med *Norrholm*, hvilken också är bäst bebyggd. Lefnadssättet på *Norr* och i *Staden* är vida förnämre, än i de andra delarna, och i synnerhet kvalificerar sig *Söder* i hög grad till likhet med *Småstad*. Man är der mindre

generad i umgänget, men så mycket mera på sin kammare, och i sin enskilda lefnad. Dock i allmänhet har jag icke kunnat upptäcka något spår till den frihet för squaller och rykten, som i landsorterna förskaffat Stockholm så stort beröm. Folket är här i högsta grad nyfiket. Om någon skulle få det infallet att stanna på Norrebro eller Riddarhustorget, eller någon annan folkrik plats, och se åt ett visst håll, skall han onekligen inom fem minuter vara omgifven af en gråselig folkskara, som tränges och knuffas och frågar, för att få veta hvad han ser på. Dock förädlar sig understundom denna nyfikenhet till patriotism, och då är den rätt berömvärd. Jag är glad, att sjelf derpå flera gånger hafva sett exempel. Ty under de, himlen vare tack! nu lyckligen förflutna krigsåren, samlades, hvarje gång någon underrättelse från arméen var att förvänta, redan i gryningen så mycket folk utan för Boklådan, der Tidningarne utdelades, som med sin tvåstyfver i händerna så högljudt begärde sitt exemplar af Bulletinen, att Magister *Utter* måste requirera vakt för att vara i säkerhet. — Betänk, min vän! att större delen af dessa människor hade sparat denna tvåstyfvern till en half sup, eller till en dosa snus; hogkom äfven hvad snus och brånvin är för Svensken, och du skall visst i denna uppoffring finna lika mycken kärlek till fäderneslandet, som i Karthaginenserskornas öfverlemnande af sina gullsmucken. Det är visserligen icke det egentliga värdet af den sak man uppoffrar, som gör uppoffringen stor, utan det som vi sjelfva sätta derpå. Förlusten af en vissnad blomma, eller af ett band eller en hårlock, är för dig och mig ett lappri; men för älskaren, som fått den af sin flicka, är den smärtsammare, än förlusten af en lastad tremastare för en rik Grossör; och mistningen af en sup finkel var onekligen för den Svenska arbetskarlen lika kännbar, som för en Suffetissa, bristen af en briljant hufvudprydad.

(Fortsättning en annan gång.)

F A B E L.

(Insänd.)

Vid Lesbos' myrtenkrönta stränder
En svan till sång blef fostrad opp,
Men jagad från sitt hem, han vänder
Till obekanta land sitt lopp.

Han sedan ån vid Tibern dröjer,
Ån, flyktig, Tajos gyllne flod
Och Themsens djupa vågor plöjer,
Och stannar sist i Svithiod.

En talrik fågelskara mötte
Sin vån med munterhet och fröjd:
Sjelf Filomel för glädje böjd
Ej mer sin sorgsna klagan skötte.
Men ännu fanns bland fåglars mängd
En slågt, ej utmärkt just för sången,
Men ansedd dock för klornas längd,
Att alltid, åfven denna gången,
Förtjensten dömma. Hvar en vål
Förstår att snille fins med skål
Hos den, hvars styrka snillet kufvar.
Alltnog: — de högvålborna Ufvar
Der sutto uti högsta mak,
Och formade ett vittert gille
Som troddes vara allt i Smak,
Om det just ej var rikt på Snille,
Vår dumma Svan som icke lårt
Hur Ufvar kunna sång begripa
Och vitterhetens lagar skipa,
Ej deras höga nåd begårt.
Men snart fick stackarn veta annat,
Ty knappt hans fria sång var hörd,
Förrn, stolt af sina lagrars skörd
Och af sitt eget vittnesbörd,
En vitter Korp röt till förbannadt
Och för den goda smaken svor
Att våga både nåbb och klor.

"Sen, skrek han, denna "gås", som trotsa vill förmåten

"Med sin fatala sång de vittra Ufvars låten,

"Och Korpens röst beler, som endast flyter lått,

"När kråfvan vill bli fylld och sedan den är mått.

"Ja, på den hvita skrud, hvori han trotsig blånker,

"Man ana kan hans list och margehanda rånker.

"Han liksom gåcka tycks min sköna, mörka hy,
 "Ock ter sig i en skrud så stolt och sållsamt ny.
 "Men vaknen, Bröder, opp! bemanne hvar sitt hjerta,
 "Att jaga honom bort och hvita skruden svärta!
 "Hvem hör ej på hans röst, att han är en rebell,
 "Som jagar sömnen bort ur hvarje fredligt tjäll!"

Han slöt: och strax en tallös skara,
 Af Kråkor, Kajor, Korpar fler,
 Kalkoner, Skator, Höns med mer
 Af folk som skulle upplyst vara,
 At Talarn enligt bifall ger.
 De öfver Svanens djerfhjet skrika
 Samt oanständighet tillika,
 Att ej för skrånet gifva vika.
 Men huru saken sist slog ut
 Och genom hvilket klökt beslut
 Den ena parten striden vunnit,
 En annan gång jag såga vill,
 Såsnart jag sjelf det veta hunnit
 Om lif och helsa räcker till.

I vissa land ibland det händer,
 Då någon man med godt geni
 Ej har en rådande Esprit,
 Att Korpen vrängt hans sak förvänder
 Och ropar: *Fån st Kompani!*

ÖFVER EN INHEMSK KLASSIKUS.

Charad.

(Insänd.)

Mitt *Första* är ett tråd med barr.
 Mitt *Andra* är en Sten. Mitt *Hela* är en Narr.

Lördagen den 10 November utgifves N:o 37.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,
 Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT-TIDNING

N:o 37.

Lördagen den 10 November 1810.

OM DET NÄRVARANDE STOCKHOLM.

(Fortsättning från Tidningen N:o 36.)

Ännu ett drag, som är gemensamt för alla äkta Stockholmare! När du får se någon på gatan, har han så brottom, springer han så fort, som om hans närvaro på ett ställe skulle afgöra hela Europas väl eller ve. Och likväl är hela hans ärende icke viktigare än det, att komma på ett Kaffehus, en Källare eller ett Embetsrum, för att läsa avisorna och *politisera*. Ty Kanstöpa i politiken är göromålet för dagen. Detta handtverk eller mundverk, rättare sagdt — om du tillåter mig rikta språket — drifves öfverallt; på Börsen, i Kollegierna, i Societeterna: ja till och med tros det, att Gracerna på ett visst välbeläget ställe utom Söder, så snart väktarna är borta, glömma sina långräckar och med hvarandra afgöra verdens interessen. —

Men utom denna håftiga Politiska Feber, plågas hufvudstadsboarne af en annan lika tårande sjuka, som kallas Ordensvurmeri. Hela staden har skrattat åt *Trasenbergs* reception i den *Silfverhårade Grisen*, utan att derföre af hans exempel bli klokare. Ty den som ej är i någon Orden, hör ej till goda tonen. Och derföre vill hvar och en, som af omständigheterna hindras att med *Ja* besvara den frågan: är ni *Frimurare*, *Timmerman*, eller i *Nytta och Nöje?* dock kunna vara *Coldinu-* eller *Narcissaner-bror*; eller om det ej heller låter sig göra, äminstone ledamot i *Nöje af Enighet*, der enigheten påstås vara något krigisk, och Stormästaren just icke af den bästa societeten.

I anledning af dessa underrättelser om hufvudstadens inneväanare, måste jag dock säga dig, att jag aldeles icke känner de förnåmas

lefnadssätt. Min belågenhet och den plats jag här innehar, har på intet vis satt mig i kollision med dem, som åka i vapenprydda vagnar med två lakejer på. Det samma kan jag till det närmaste äfven säga om Officerarne; och på dem är här ingen brist. Den som vill se de särskilda regementernas uniformer, kan nästan vinna sin önskan, om han här ville tillbringa ett par veckor. Dock den som något umgåts med dessa Herrar, kan äfven, utan uniformer, på deras manér sluta till, vid hvilket regemente hvarje individu tjenar; liksom skarpsynte observatörer påstå sig på punkten kunna uträkna, huru länge sedan den unge Fändriken lemnade Carlberg eller slapp Informator. Men detta lemnas likväl derhån. Visst är emedlertid, att den gemensamma Plumen och Cocarden föga bidraga att sätta enighet emellan de olika klådedrägterna. Man har till och med trott sig märka, vid hvart och ett regemente, i flere af de yngre Officerarnes ton ett bemödande, att uttrycka mindre aktning för medbröderna vid de andra. Annars affektera äfven Skrifvarne, att innom slutna dörrar, bland sina kamrater, göra sig lustiga öfver våra unga hjeltar, men hysa dock för dem en hjertans respekt. Ja till och med den, som vid sin pulpet allrahäftigast far ut emot dem, skattar sig dock obeskrifligen lycklig, om han på gatan får visa sig vid sidan af en *Gardes-Officer*, och bockar och kruserar då på det högsta för Herr *Löjtnanten*. Skålet är ganska begripligt. Ty att vara en elegant Kavaljer, är det högsta i Stockholm, och Militären är den högre Societetens ljus; hvem skulle ej då vilja låta det kringsskina sig? — *Lusten att lysa* beskrattas väl på Theatern, men den är ändå människans medfödda passion. Verldsmannen vill lysa som Lård, och den Lärde som Verldsmän; Poëten som Filosof, och Filosofen med Skaldekunstens färgor; Handtverkaren som Förnäm, Vällustingen med dygd och sentimentalism, Bankerutören med millioner, och jag sjelf — för att sluta detta långa register — vill satans gerna passera för qvick, ehuru jag ej är någon ting mindre än det.

Denna Digression hoppas jag att du förlåter mig. Du vet af gammalt, att det plågar vara lika litet sammanhang i mina bref, som i mitt lefnadssätt. — Men jag vill återvända till mina Stockholmsboar. —

De civila Kavaljererne bestå af Handelsbokhållare och Sekreterare af flersaldiga slag. De förre hatas af Skrifvarne, nästan ännu

bittrare än Militären. Och det är icke så underligt; ty den större glans en Officer sprider omkring sig, kan vår egenkärlek lätt skriva på uniformens räkning, men Herrar Bokhållare öfverglåsa oss i vår egen drägt. De stora löner, som de i de viktigare handelshusen åga, sätta dem i stånd att briljera med finare och nymodigare kläder, att åga flera och grannare rum, att hålla sig egen häst och egen flicka, fördelar, som icke annat kunna än på det högsta sára, i synnerhet Extraordinarier, hvaraf de fleste, för att ej svälta ihjäl under det de skriva rent, nödgas konditionera, ofta för baran maten hos Herrar Grossörer. Och Bokhållarne försumma ej heller att, med den yttersta eleganz, gifva sitt värde tillkänna. Superfina och bakföre trealnsbreda frackar, stora pitschafren i gullurkedjan, lysande underkläder och sockertoppsformiga hattar manifesteras äfven desse Herrar; och på de flerfaldiga rynkorna på deras betöfsade stöflor, kan man temmeligen noga uträkna, huru många hundra Riksdaler Patron består dem.

Men när Herrar Bokhållare börja sin egen handel, hämnas de sig på våra harmsna speglor med allt det förakt, hvartill penningar, kredit och förtroligt umgänge med de stora gifva rättighet. — Annars om man skulle dömma Stockholms handel, efter deras antal som kallas Grossörer, så borde den vara öfver all beskrifning florerande. Jag fruktar dock, att en stor del drifver sin grosshandel förbannadt mycket i minut.

(Fortsättning en annan gång.)

T A R A N T E L L A.

Den dansen, som kallas *Tarantella*, är i Neapel allmän bland flickorna af den lägre och af medelklassen. Tre behöfvas åtminstone dertill; den ena slår Tamburinen, och skakar gång efter annan bjellrorna på densamma utan att slå den; de andra bågge med kastagnetter i händerna, göra dansens steg. Egentligen äro de, liksom vid alla vildare dansar, inga afsöndrade och för sig sjelft bestående, sirliga danssteg. Flickorna trampa snarare blott takten, under det de en stund på en viss plats trippa mot hvarandra, sedan vända sig om, vaxla platserna o. s. v. Snart tillbyter sig den

ena danserskan tamburinen för sina kastagnetter, och stannar nu, under det den tredje börjar dansa, — och så kunna de roa sig hela timmar, utän att fråga efter åskådarn. Denna dans är blott ett nöje för flickor, ingen gosse rör någonsin vid en Tamburin. Men de qvinliga varelserna synas i denna takt bort hoppa sin ungdoms behagligaste stunder, och man har redan anmärkt, att vid sinnessjukdomar eller vid det ryktbara spindelstynget, som sannolikt botas genom transpiration, är just denna dans, genom rörelsen, ganska helsosam för det qvinliga könet: likväl ser man åfven å andra sidan, att dansen sjelf, utan yttre föranledning, kan urarta till ett slags sjukdom.

Namnet *Tarantella* härleder sig ej från den bekanta spindelns namn, hvilket egentligen är *Tarantola*; utan *Tarantella* betyder en dans, som i synnerhet dansas i trakterna kring *Taranto*.

S O N N E T T.

Af underbara syner ljuft förvånad,
Som själen med en sållsam glans förvillad,
Min ande flyger, att sin längtan stilla,
Till obekanta land med helig trånad.
Der Kärleken i lifvets blomstermånad
Med menlös glädje vill sin tid förspilla,
Och Tron det helga svärmeriet gilla,
Som renar, styr begåren i sin brånad.
Med båfvan jag till lyran tar, och spelar
Ett troget echo af mitt hjertas toner,
Som mildt i ömma längtningar förrinna.
Om blott Constanza mina känslor delar,
Jag skall förakta hela världens throner,
Blott henne sjunga, blott för henne brinna.

Onsdagen den 14 November utgifves N:o 38.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,
Kongl. Akad. Boktryckare.